

EUROPESE SUIKERVORSTELLEN: INGRIJPENDE GEVOLGEN VOOR NEDERLANDSE TELERS

Kees de Bont en Jakob Jager

De Nederlandse bietentelers worden met een flinke inkomensdaling geconfronteerd door de voorgestelde verandering van het Europese suikerbeleid. De inkomensdaling kan per bedrijf van ongeveer 10% tot meer dan 35% oplopen. Omdat de suikerbieten teelt op veel akkerbouwbedrijven voor een belangrijk en stabiel deel van het inkomen zorgt, kan de beleidswijziging gevolgen hebben voor de continuïteit van vrij veel bedrijven.

Voorstellen

De beleidsverandering die de Europese Commissie afgelopen zomer voor de komende jaren voorstelde omvat verschillende componenten. Meest in het oog lopend zijn de daling van de prijzen van suiker en bieten met ruim een derde, de verlaging van de productiequota met ongeveer 16% en de introductie van een compensatie aan de telers van ongeveer 10 euro per ton bieten. De compensatie per teler wordt gebaseerd op de productie in de jaren 2000-2002, zoals dat ook geldt voor de meeste andere producten bij de hervorming van het Europese landbouwbeleid. De compensatie zal ook worden ontkoppeld van de teelt. De telers van suikerbieten moeten ermee rekening houden dat de bietenprijs de komende jaren in enkele stappen daalt met ten minste 16 euro per ton, uitgaande van de voorgestelde verlaging van de minimumbietenprijs van ruim 43 naar ruim 27 euro per ton. Echter, de afgelopen jaren kon de Nederlandse suikerbietenverwerkende industrie een bietenprijs van ongeveer 53 euro uitbetalen; de teler heeft dus zo'n 10 euro meer ontvangen dan genoemde minimumprijs. Wanneer de industrie door de verandering in beleid deze marge niet kan vasthouden, daalt de prijs met 26 euro per ton. In dat geval dekt de voorziene compensatie van ongeveer 10 euro per ton maar een klein deel van het opbrengstverlies. Bij een prijsdaling van 16 euro is dat nog circa 60%. Door de voorgestelde quotumvermindering zal de teler minder bieten kunnen uitzaaien en op deze grond over moeten gaan op de teelt van gewassen die veelal minder opleveren. Het saldooverlies per hectare bij de overstap naar wintertarwe is, wanneer de bietenprijs al met 16 euro per ton is verlaagd, nog ruim 600 euro per hectare. Daalt de bietenprijs echter met 26 euro per ton, dan worden de saldi van graan en bieten nagenoeg gelijk en vervalt de van oudsher bestaande economische aantrekkelijkheid van de bieten teelt ten opzichte van de graanteelt. Voor het inkomenseffect zijn naast de genoemde elementen - prijsdaling, compensatie en quotumreductie - nog van belang de kortingen op de inkomens toeslagen die te maken hebben met de medefinanciering van het plattelandsbeleid (zogenoemde modulatie) en de financiële discipline van de EU (zogenoemde degressie). Voor de modulatie gaat het om 5% korting boven bedragen van 5.000 euro per bedrijf en voor de degressie is gerekend met een korting van 3% op het totale toeslagenbedrag.

Inkomens- en andere gevolgen

Mocht de prijsdaling beperkt blijven tot 16 euro per ton dan daalt het gemiddelde inkomen per jaar van de akkerbouwbedrijven in belangrijke akkerbouwgebieden met zo'n 4.000 tot 5.000 euro. Per hectare bieten is dat een inkomensverlies van ongeveer 500 euro. Loopt de prijsdaling echter op naar 26 euro per ton, dan is het inkomensverlies ongeveer het dubbele, ruwweg 1.000 euro per hectare en daalt het inkomen per bedrijf gemiddeld zo'n 7.000 tot 10.000 euro, afhankelijk van het gebied (tabel 1). Vergeleken met de in recente jaren behaalde inkomens is, bij een bietenprijsdaling van 16 euro per ton, het inkomensverlies ongeveer 10% in de meeste akkerbouwgebieden. In de Veenkoloniën is het echter, vooral door de lagere inkomens in de afgelopen jaren, dan al 20%. Bij een prijsdaling met 26 euro per ton loopt het effect op naar 37%. Overigens treedt er bij een goedkeuring van de voorstellen van de Europese Commissie naast dit forse inkomensverlies voor de bietentelers ook een gevoelig verlies aan werkgelegenheid op in vooral de bietenverwerkende industrie en in de bedrijven die toeleveren en diensten verlenen aan de landbouw en de

industrie. Dit verlies wordt maar ten dele goedge maakt door de uitbreiding van de graanteelt en daaraan verwante bedrijvigheid. Per saldo is de daling van de werkgelegenheid zo'n 500 arbeidsjaren. Voor de Nederlandse economie is de daling van productiewaarde in de betreffende productiekolommen (suiker en graan) per saldo zo'n 500 mln. euro. Nederland zal waarschijnlijk, zo kan worden geconcludeerd op basis van de vergelijking met de opbrengsten in andere EU-landen, nauwelijks of geen suikerquota verwerven uit de rest van de EU. De voorstellen van de EU bieden de mogelijkheid om daarin te investeren, maar omdat het voorgestelde beleid na 2008 weer verder kan worden herzien in verband met de WTO-onderhandelingen is zo'n investering op zich al niet aantrekkelijk.

Tabel 1 Effecten hervorming suikerbeleid naar regio (per bedrijf) bij 16% quotumkorting, x1.000 euro

	Akkerbouwbedrijven					Overige suikerb. telers
	Noord. klei	Centraal klei	Zuidw. klei	Veen-koloniën	overige akkerb.	
Ha suikerbieten 2003	9,4	8,6	7,4	10,2	5,5	5,5
Gezinsinkomen uit bedrijf 2001-02 a)	63,3	42,3	30,3	25,0	30,8	34,3
<i>Effect suikerhervorming bij 16 euro/ton prijsdaling</i>						
16 euro prijsdaling (-)	8,8	9,4	6,9	8,5	4,9	4,4
Premie (+)	5,4	6,0	4,5	5,7	3,3	3,2
Korting door degressie (-) b)	0,7	0,3	0,3	0,9	0,3	0,6
Korting door modulatie (-) b)	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,1
Omzetting naar tarwe (-) c)	0,9	0,9	0,7	1,0	0,5	0,5
Totaal effect	-5,2	-4,8	-3,7	-5,0	-2,6	-2,4
Idem euro per ha suikerbieten	-557	-560	-500	-497	-464	-448
Idem in % van inkomen	-8	-11	-12	-20	-8	-7
<i>Effect suikerhervorming bij 10 euro/ton extra prijsdaling</i>						
26 euro prijsdaling (-)	14,2	15,1	11,1	13,7	7,9	7,1
Omzetting naar tarwe (-) d)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Totaal effect	-9,8	-9,8	-7,2	-9,3	-5,1	-4,6
Idem euro per ha suikerbieten	-1040	-1134	-979	-918	-914	-849
Idem in % van inkomen	-15	-23	-24	-37	-16	-13
a) Na aftrek effect zuivelhervorming; b) 5% boven de 5.000 euro (modulatie) en 3% over gehele toeslag (degressie); c) Bij 620 euro saldoverschil tussen suikerbieten en wintertarwe (ex hectaretoeslag; na aftrek prijsdaling); d) Bij 50 euro saldoverschil tussen suikerbieten en wintertarwe (ex hectaretoeslag; na aftrek prijsdaling).						

Meer informatie:

Rapport 6.04.13 *Hervorming EU-suikerbeleid Gevolgen voor de Nederlandse landbouw van de mededeling van de Europese Commissie*

Rapport 6.04.18 *Suikerbeleid, Vergelijking Oxfam en EU-voorstellen*